

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Basiskartlegging av utvalgte verneområder i Vestfold og Telemark, 2020

NIBIO RAPPORT | VOL. 7 | NR. 15 | 2021

Jørn-Frode Nordbakken^a, Gunnar Engan^c, Knut Hessen^c, Metteline Dydland Larsen^b og Thomas Holm Carlsen^a

^a NIBIO, ^b Kulturlandskapsenteret i Telemark, ^c Innleid i prosjektet/frilans

TITTEL/TITLE

Basiskartlegging av utvalgte verneområder i Vestfold og Telemark, 2020

FORFATTER(E)/AUTHOR(S)

Jørn-Frode Nordbakken, Gunnar Engan, Knut Hessen, Metteline Dydland Larsen og Thomas Holm Carlsen

DATO/DATE:	RAPPORT NR./ REPORT NO.:	TILGJENGELIGHET/AVAILABILITY:	PROSJEKTNR./PROJECT NO.:	SAKSNR./ARCHIVE NO.:
01.02.2021	7/15/2021	Åpen	52016	20/00581
ISBN:	ISSN:	ANTALL SIDER/ NO. OF PAGES:	ANTALL VEDLEGG/ NO. OF APPENDICES:	
978-82-17-02748-5	2464-1162	35		

OPPDRAUGSGIVER/EMPLOYER:

Miljødirektoratet

KONTAKTPERSON/CONTACT PERSON:

Tor Egil Kaspersen

STIKKORD/KEYWORDS:

Natur i Norge, naturtyper, naturkartlegging, verneområder, basiskartlegging

FAGOMRÅDE/FIELD OF WORK:

Kulturlandskap og biologisk mangfold

SAMMENDRAG/SUMMARY:

NIBIO har i 2020 utført heldekkende NIN-kartlegging i 14 verneområder i Vestfold-Telemark. Rapporten oppsummerer noen forhold som kommer dårlig frem i kartobjekter og egenskapsdata tidligere registrert via NiNapp.

LAND/COUNTRY:

Norge

FYLKE/COUNTY:

Vestfold og Telemark

KOMMUNE/MUNICIPALITY:

Holmestrand, Horten, Lardal, Larvik, Sandefjord, Siljan, Tønsberg

STED/LOKALITET:

Bokemoa, Fjærevardåsen, Fokserød, Jordstøyp, Krøstjernåsen, Langrudmyra, Langø, Mellomøya, Middagskollen, Røysa, St.Hansåsen, Vealøs, Vemansås, Vindfjell

GODKJENT /APPROVED

Anders Nielsen

PROSJEKTLEDER /PROJECT LEADER

Thomas Holm Carlsen

AVDELINGSLEDER**FORSKER****NIBIO**NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Forord

NIBIO har i 2020 utført heldekkende naturtypekartlegging i 14 verneområder i Vestfold-Telemark på oppdrag av Miljødirektoratet. Avgrensing og typifisering av naturtypepolygoner ble gjort i felt ved hjelp av NiNapp og best mulig skjønn. Denne rapporten oppsummerer en del forhold ved kartleggingsarbeidet som kommer dårlig frem i kartobjekter og egenskapsdata tidligere registrert via NiNapp.

Tjøtta, 01.02.21

Thomas Holm Carlsen

Innhold

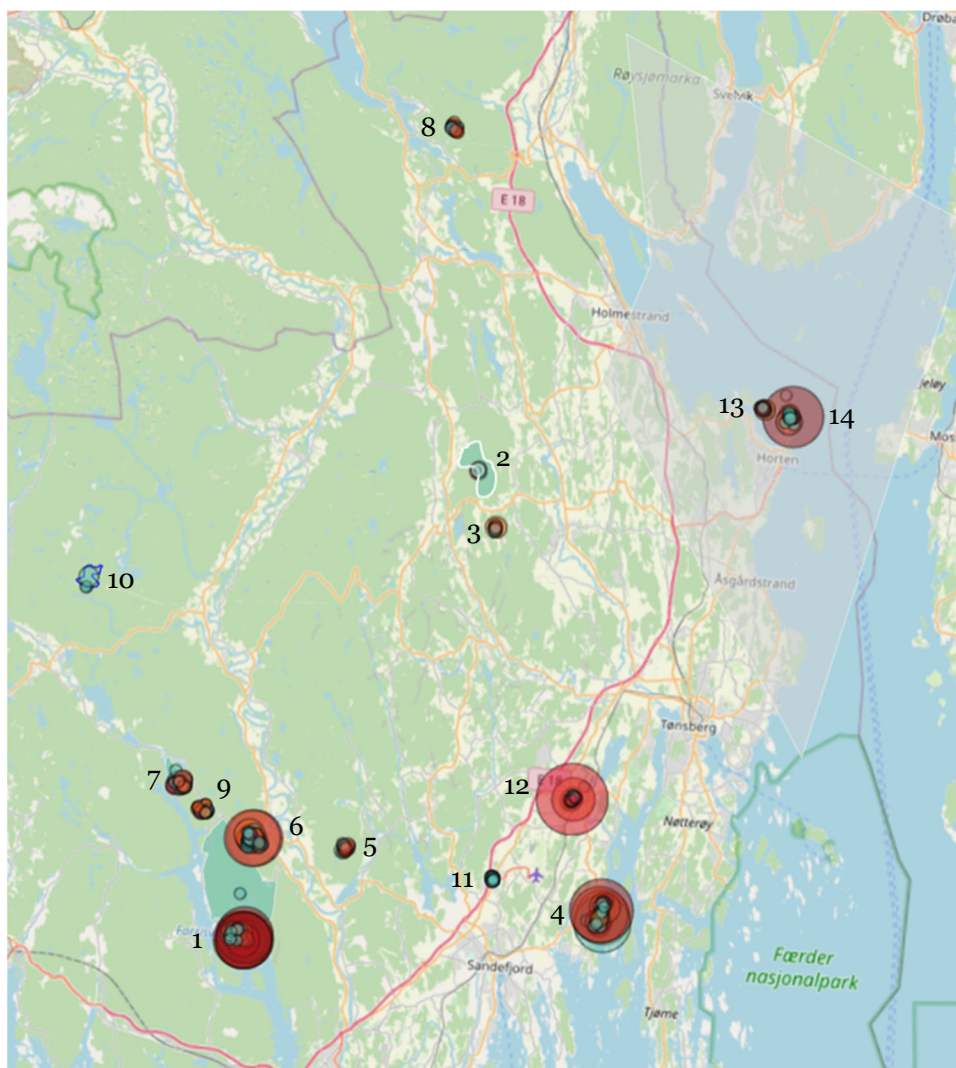
1	Innledning.....	6
2	Verneområder	7
2.1	Vemansås	7
2.1.1	Generelle faglige vurderinger	7
2.1.2	Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger.....	7
2.1.3	Praktiske utfordringer i felt.....	8
2.1.4	Usikkerhet og alternative valg.....	8
2.2	Krøsstjernåsen	9
2.2.1	Generelle faglige vurderinger	9
2.2.2	Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger.....	9
2.2.3	Praktiske utfordringer i felt.....	9
2.2.4	Usikkerhet og alternative valg.....	9
2.3	Langrudmyra.....	11
2.3.1	Generelle faglige vurderinger	11
2.3.2	Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger.....	11
2.3.3	Praktiske utfordringer i felt.....	11
2.3.4	Usikkerhet og alternative valg.....	11
2.4	Langø	13
2.4.1	Generelle faglige vurderinger	13
2.4.2	Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger.....	14
2.4.3	Praktiske utfordringer i felt.....	14
2.4.4	Usikkerhet og alternative valg.....	14
2.5	Fjærevardåsen	15
2.5.1	Generelle faglige vurderinger	15
2.5.2	Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger.....	15
2.5.3	Praktiske utfordringer i felt.....	15
2.5.4	Usikkerhet og alternative valg.....	16
2.6	Jordstøyp	17
2.6.1	Generelle faglige vurderinger	17
2.6.2	Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger.....	17
2.6.3	Praktiske utfordringer	17
2.6.4	Usikkerhet og alternative valg.....	18
2.7	Middagskollen	19
2.7.1	Generelle faglige vurderinger	19
2.7.2	Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger.....	19
2.7.3	Praktiske utfordringer i felt.....	19
2.7.4	Usikkerhet og alternative valg.....	20
2.8	St.Hansåsen	21
2.8.1	Generelle faglige vurderinger	21
2.8.2	Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger	21
2.8.3	Praktiske utfordringer i felt.....	21
2.8.4	Usikkerhet og alternative valg.....	22
2.9	Røysa	23

2.9.1	Generelle faglige vurderinger	23
2.9.2	Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger.....	23
2.9.3	Praktiske utfordringer i felt	24
2.9.4	Usikkerhet og alternative valg.....	24
2.10	Vindfjell.....	25
2.10.1	Generelle faglige vurderinger	25
2.10.2	Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger.....	25
2.10.3	Praktiske utfordringer i felt	25
2.10.4	Usikkerhet og alternative valg.....	25
2.11	Fokserød	27
2.11.1	Generelle faglige vurderinger	27
2.11.2	Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger.....	27
2.11.3	Praktiske utfordringer i felt	27
2.11.4	Usikkerhet og alternative valg.....	27
2.12	Bokemoa.....	29
2.12.1	Generelle faglige vurderinger	29
2.12.2	Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger.....	29
2.12.3	Praktiske utfordringer i felt	29
2.12.4	Usikkerhet og alternative valg.....	30
2.13	Mellomøya.....	31
2.13.1	Generelle faglige vurderinger	31
2.13.2	Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger.....	31
2.13.3	Praktiske utfordringer i felt	31
2.13.4	Usikkerhet og alternative valg.....	31
2.14	Vealøs	33
2.14.1	Generelle faglige vurderinger	33
2.14.2	Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger.....	33
2.14.3	Praktiske utfordringer i felt	33
2.14.4	Usikkerhet og alternative valg.....	33
3	Referanser	35

1 Innledning

De 14 naturtypekartlagte verneområdene i Vestfold-Telemark ligger spredt i østlige deler av Vestfold-Telemark (figur 1). Verneform varierer fra naturreservat (11 stk), landskapsvernområde (2 stk), og plante-fredningsområde (1 stk). Samlet bruttoareal for verneområdene utgjør 5,9 km².

I gjennomgang av enkeltområdene er topografiske forhold illustrert med en terrengmodell fra kilden.nibio.no. Artsregistreringer (pr 20. jan. 2021) er vist med kart fra artskart.artsdatabanken.no (med røde sirkler for rødlista arter). Det gjengis også noen bilder fra verneområdene tatt i forbindelse med feltarbeidet.

Figur 1: Geografisk fordeling av de kartlagte verneområdene i Vestfold-Telemark. 1 Vemannsås, 2 Krøsstjern-åsen, 3 Langrudmyra, 4 Langø, 5 Fjærevardåsen, 6 Jordstøyp, 7 Middagskollen, 8 St. Hansåsen, 9 Røysa, 10 Vindfjell, 11 Fokserød, 12 Bokemoa, 13 Mellomøya, og 14 Vealøs.

Kart fra artskart.artsdatabanken.no.

2 Verneområder

2.1 Vemannsås

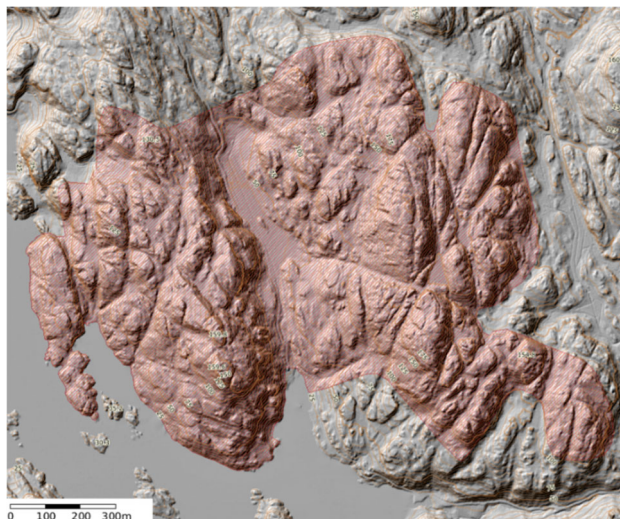
Kommune: Larvik

Nettoareal: 1267 daa

Verneområde ID: VV00001968

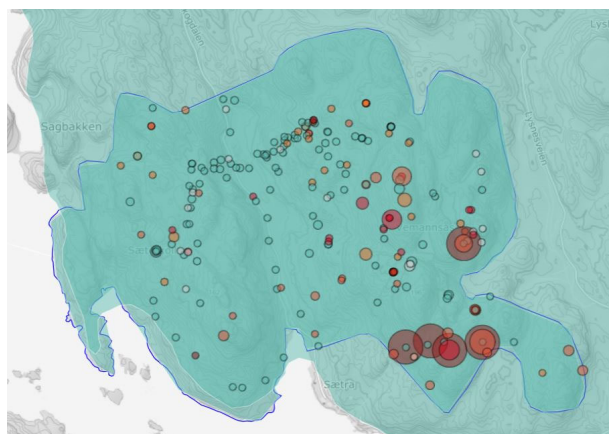
Verneform: Naturresevat

Kartleggere: Gunnar Engan, Knut Hessen, Jørn-Frode Nordbakken.

2.1.1 Generelle faglige vurderinger

Reservatet karakteriseres av to markerte høydedrag i nord-sør retning, som igjen har en mer småskalert topografi med koller, kløfter, skrenter og stup. Det finnes noe eldre skog, men det er relativt få trær av store dimensjoner. Spredt i området finnes en del eldre hesteveier, og godt nedbrutte stubber etter trær av grovre dimensjoner enn dagens trær. Det er mye død ved i området, men alle stadier av nedbrytning finnes ikke for alle treslagene.

På de soleksponerte, skrinne kollene vokser gjerne furudominert lyngskog, enkelte steder svak lyng-lågurtskog, i begge tilfeller ofte med innslag av eik. Eldre og relativt grov eik, levende og døde (hvorav flere hule), forekommer ellers spredt i området. På mindre soleksponerte arealer av kollene finnes ofte blåbærdominert bærlyngskog og bærlyng-lågurtskog dominert av gran og furu. Løvtredominert lågurtskog preger solvarme arealer litt nedenfor toppen av kollene. Det er rikelig med kalklågurtskog i kløfter og skår der berggrunnen er mer erodert.

De rikere skogtypene er ofte dominert av lind og lønn, med hyppig innslag av boreale arter som osp, bjørk, og rogn. Noen forekomster av bøk er også registrert. Svartorsumpskog med innslag av ask (VU) forekommer i noen lommer i Vemannsås, mens en drenert og granbeplantet storbregneskog finnes langs deler av grusveien i dalen mellom Sæterkollen og Vemannsås.

Tidligere undersøkelser (Haugset & Whist 1997) har påvist flere rødlista arter av sopp og lav, hvorav mange er knyttet til de gamle eikene. Registreringer for området finnes i Artsdatabankens Artskart.

2.1.2 Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger

I forbindelse med tidligere hogst ble det plantet gran flere steder i området. Flere av granplantefeltene ligger på drenert torvmark (tidligere sumpskogsområder).

2.1.3 Praktiske utfordringer i felt

Forekomst av bratte skrenter, stup og kløfter, kombinert med relativt store høydeforskjeller (hoh. fra ca. 22-196 m), gjør det krevende å bevege seg rundt i deler av området.

2.1.4 Usikkerhet og alternative valg

Variasjon i kalk- og næringsinnhold over korte avstander gjør det vanskelig å lage figurer i NINapp som kun inkluderer en naturtype, mange polygoner inneholder derfor mer enn en naturtype. Typifisering og avgrensing av figurer ble gjort etter best mulig skjønn. Vi har særlig brukt forekomst av blåveis og myske som indikatorer for kalklågurtskog.

Bilder 1-4. Vemmannsås. Foto: Jørn-Frode Nordbakken.

2.2 Krøstjernåsen

Kommune: Tønsberg

Nettoareal: 13 daa

Verneområde ID: VV00000874

Verneform: Naturresevat

Kartlegger: Gunnar Engan

2.2.1 Generelle faglige vurderinger

Formålet med vernet er å bevare en alm-lindeskog med opprinnelig preg. Befaring i felt bekrefter at hele området bærer preg av å være urørt i lang tid, med en god del liggende store trestammer i de bratte skrentene. Området er dominert av lågurtskog, med flekker av kalklågurtskog i nedkant av de bratteste partiene, og i dalsøkket helt i nord. De øvre flater partiene av reservatet, i østre og vestre del består av fattigere skogtyper, som blåbærskog og bærlyngskog. Langs bekken i dalbunnen finnes et smalt belte storbregneskog, som gjerne har et belte av svak lågurtskog mot den dominerende lågurtskogen.

Reservatet har store forekomster av alm (VU) og ask (VU). Ingen forekomster av andre rødlista karplanter eller andre artsgrupper ligger inne i Artskart. Registreringer fra området finnes i Artsdatabankens Artskart. Sopp, mose, lav og insekter er ikke undersøkt i området. Potensialet for å finne sjeldne arter knytta til død ved er absolutt til stede.

2.2.2 Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger

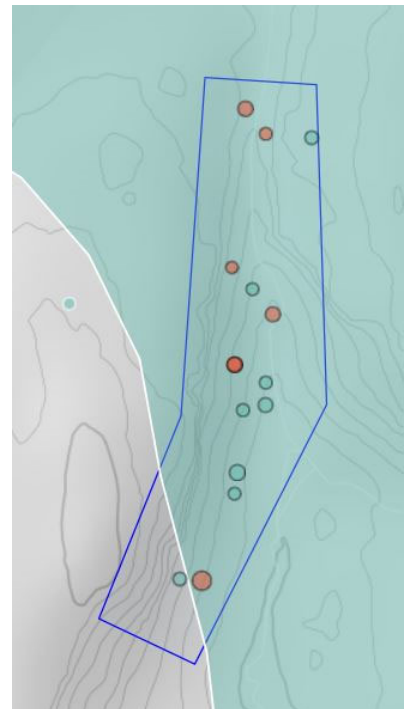
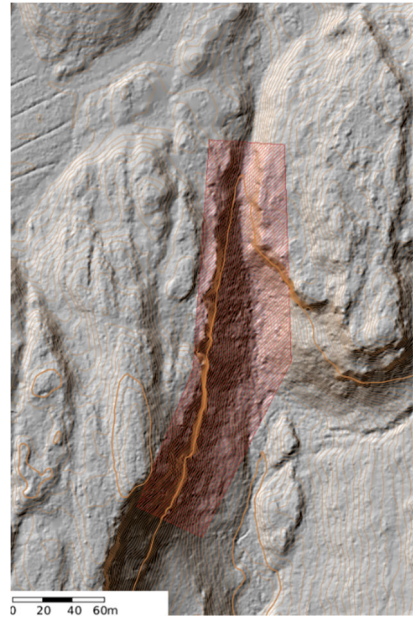
Dette reservatet er isolert og tungt tilgjengelig. Det er ganske sikkert en vesentlig årsak til at området har fått stå urørt i lang tid.

2.2.3 Praktiske utfordringer i felt

Reservatet ligger i en trang dal med bratte skrenter og storsteina ur på begge sider, særlig i søndre del der framkommeligheten er særlig vanskelig. Nordre del er noe flatere og lettere tilgjengelig fra nord.

2.2.4 Usikkerhet og alternative valg

De bratte skrentene ned mot bekkedråget er for en stor del dominert av lågurt edellauvskog, men flekkvis i øvre deler finnes spredte forekomster av rikere vegetasjon. På grunn av vanskelig framkommelig terreng ble ikke alle aktuelle lokaliteter i øvre del av skrentene oppsøkt. For en stor del var lågurtskogen dominerende, bortsett fra helt i nordenden. En figur med kalklågurtskog ble tegnet der, men bildet som ble tatt ble borte. Derfor måtte denne kalklågurtskogen inkluderes i en større sammensatt figur med lågurtskog og kalklågurtskog. Noe som kan forsvares da kalklågurtskog også finnes spredt i den store figuren.

Bilde 5: Krøstjernåsen. Foto: Gunnar Engan

2.3 Langrudmyra

Kommune: Tønsberg

Nettoareal: 80 daa

Verneområde ID: VV00001216

Verneform: Naturrestat

Kartlegger: Jørn-Frode Nordbakken

2.3.1 Generelle faglige vurderinger

Myrreservatet ligger i et forholdsvis flatt skoglandskap. Fastmarka omkring myra dekkes av svak lågurtskog. Det har blitt foretatt hogst i sørvestlige, nordvestlige, og nordøstlige deler av denne fastmarksskogen. Myra er bygd opp av flere elementer. Den er omgitt av en svært og temmelig kalkfattig myrkant (inkl. lagg). Myrflata ble karakterisert som litt kalkfattige og svakt intermediær. I nordlige halvdel er det en furukledd «øy», også den karakterisert som litt kalkfattige og svakt intermediære myrkant. Registreringer for området finnes i Artsdatabankens Artskart.

2.3.2 Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger

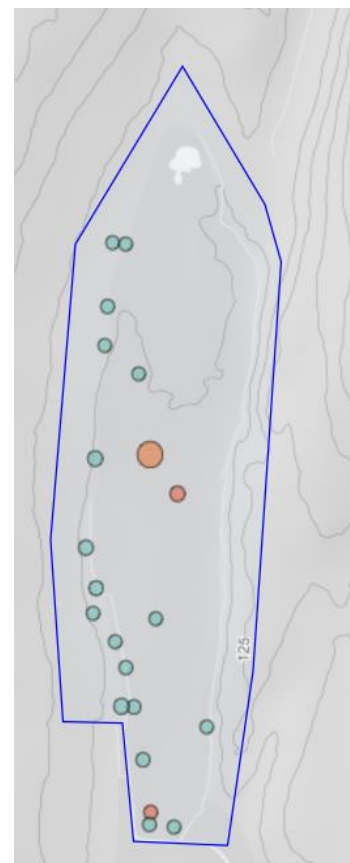
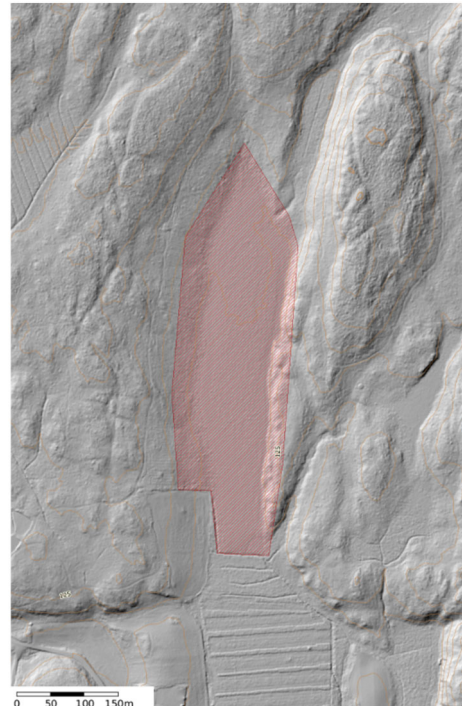
Ingen spesielle.

2.3.3 Praktiske utfordringer i felt

Ingen spesielle. Langrudmyra er relativt lett tilgjengelig med god sti fra parkeringsplass.

2.3.4 Usikkerhet og alternative valg

Naturtypene i reservatet er relativt entydige, og det var noenlunde greit med avgrensning og klassifisering.

Bilde 6 og 7: Langrudmyra. Foto: Jørn-Frode Nordbakken

2.4 Langø

Kommune: Sandefjord

Nettoareal: landareal 593 daa, sjøareal 301 daa

Verneområde ID: VV00002456

Verneform: Landskapsvernområde

Kartleggere: Gunnar Engan, Metteline Dydland Larsen, Jørn-Frode Nordbakken

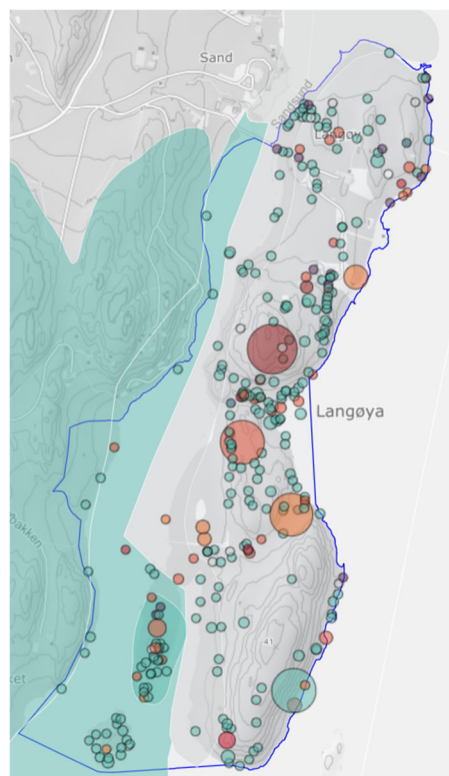
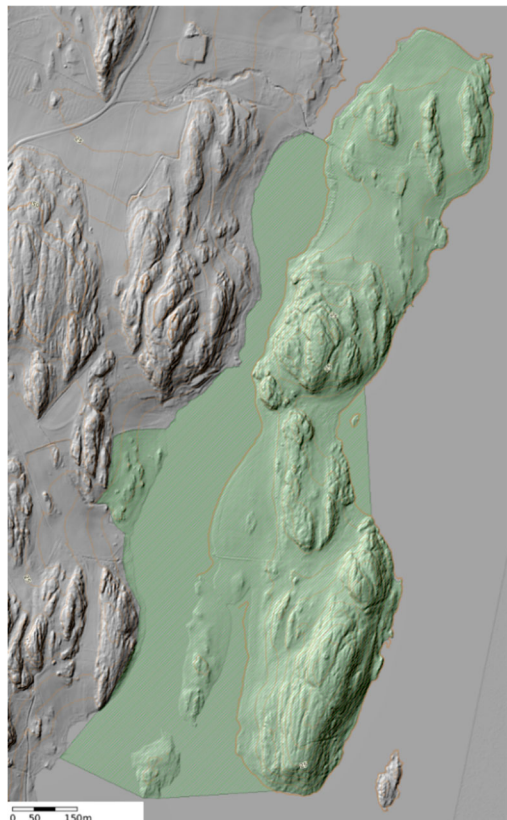
2.4.1 Generelle faglige vurderinger

Verneformålet er å ta vare på et egenartet og vakkert natur- og kulturlandskap med det geologiske og biologiske mangfold som preger landskapet. Et viktig delmål er å bevare et «øygårdsbruk» hvor husdyrbeite på inn- og utmark har lang tradisjon. Søndre halvdel av øya beites av hest og sau, og her finnes noen av de fineste utformingene av intakt, kystnær beitemark og semi-naturlig eng rundt Oslofjorden. Noe av beitemarka er registrert som T41 oppdyrka mark med preg av semi-naturlig eng som følge av tidligere gjødsling. Gjødslingen opphørte i sammenheng med skjøtselsplanen som kom i 2015, og beitemarka har siden vært skjøttet ekstensivt. Det forekommer likevel semi-naturlig tørreng enkelte steder, som et resultat av mindre gjødselpåvirkning i de mest veldrenerte områdene.

Nordre del av øya har et mosaikkpreget jordbrukslandskap, med skogdekte åkerholmer og aktivt jordbruk med gras-, korn- og *Salix*-produksjon. Her finnes også mange store, gamle eiker. Den største ble målt til 390 cm i brysthøydeomkrets.

De skogdekte områdene av øya varierer mye. Svak lågurtskog dominerer, men mindre områder med kalklågurtskog og kultur- og beiteprega lågurtskog finnes også, særlig i nordre del der skogen bærer preg av tidligere tiders beite. De tørreste og høyeste partiene er furudominert, men de aller fleste lavlandstreslag ble observert på øya.

Mange rødlista karplanter finnes her. Buesøtgras (VU), villeple (VU) og bukkebeinurt (NT) ble funnet og kartlagt. Alle kjent fra før, men noen nye voksesteder ble påvist. Muserumpe og vårvikke er også kjent fra øya. Mange sopparter er registrert fra øya, men få rødlistearter. Av rødlista beitemarksopp er bare lutvokssopp (NT) registrert, men ved besøk til riktig årstid er potensialet for å finne flere absolutt til stede. Registreringer fra området finnes i Artsdatabankens Artskart.

2.4.2 Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger

Søndre del av øya blir i dag holdt åpent ved tilnærmet optimalt beitetrykk av hest og sau. For å opprettholde det verdifulle kulturlandskapet som finnes i dag, er det viktig at dette området blir beita også i framtida.

2.4.3 Praktiske utfordringer i felt

Ingen praktiske utfordringer, men besøk til øya med bil må avtales med en hyggelig og interessert grunneier.

2.4.4 Usikkerhet og alternative valg

I nordre del av øya finnes skoger i ulike gjengroingsfaser fra tidligere beitemark og beitemarkskog. Avgrensing mellom naturskog og beitemarkskog i gjengroing var enkelte steder vanskelig, men stort sett var gjengroinga kommet så langt at areal ble kartlagt som naturskog.

Bilde 8-11: Langø. Foto: Jørn-Frode Nordbakken (8 og 9), Gunnar Engan (10 og 11).

2.5 Fjærevardåsen

Kommune: Larvik

Nettoareal: 253 daa

Verneområde ID: VV00003356

Verneform: Naturreservat

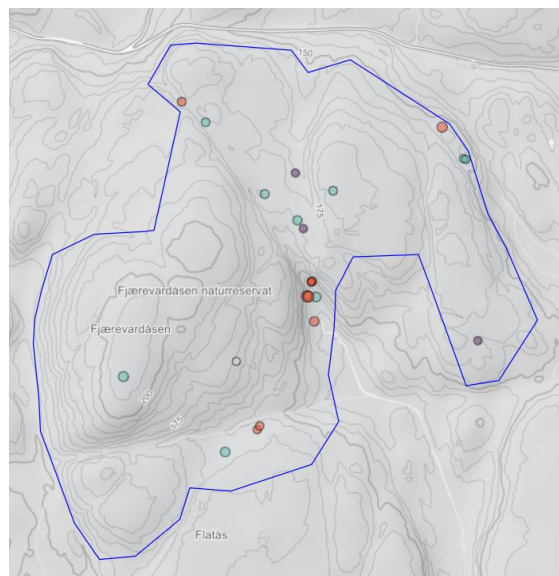
Kartleggere: Gunnar Engan, Metteline Dyldland Larsen

2.5.1 Generelle faglige vurderinger

Formålet med naturreservatet er å bevare et område med gammel bøkeblandingsskog og eikeskog, med forekomst av rik bøkeskog og koller med fattig og gammel furuskog. De lavereliggende partiene er for en stor del dominert av bøk, stedvis med mye liggende død ved. I kantsonene mot brattere partier finnes flere store og gamle, både levende og døde trær, som kan være potensielle levesteder for sjeldne og sårbare kryptogamer og insekter. Kanskje særlig på sikt, når reservatet får utviklet seg fritt over tid.

I de rikere partiene av reservatet finnes spredte forekomster av alm (VU) og ask (VU). Det er gjort flere funn av rødlista lavarter i reservatet, og en art som har sin eneste kjente forekomst i Norge her; *Bacidia polychroa*. Registreringer fra området finnes i Artsdatabankens Artskart.

2.5.2 Observertede forvaltningsrelevante problemstillinger

Dette skogreservatet er nylig opprettet, og det finnes relativt ferske hogstflater, både inne i reservatet og i kantsonen.

2.5.3 Praktiske utfordringer i felt

Korteste vei til dette reservatet er fra en skogsbilvei som er stengt med bom i begge ender. Med en liten times spasertur kan reservatet også nås fra et skytefelt i sør. Stort sett ingen praktiske utfordringer i felt. Terrenget er de fleste steder greit framkommelig, bortsett fra det trange dråget med kalklågurtskog i søndre, midtre del av reservatet. Her er det svært storsteina, og vanskelig framkommelig ur.

2.5.4 Usikkerhet og alternative valg

Stor variasjon i skogtyper og topografi gjør det mange steder vanskelig å avgrense figurene. De lavereliggende partiene er for en stor del dominert av svak lågurtskog, med partier av lågurtskog. De rikeste partiene med kalklågurtskog dekker små areal, men er figurert for seg. Flere kalkkrevende arter vokser her, bl.a. blåveis, krattfiol, tannrot, myske og vårerteknapp. De fattigere og/eller tørrere og høyereliggende partiene veksler mellom lavskog, lyngskog, bærlyngskog og blåbærskog i både tørre og friske utforminger. Både avgrensning av figurer og typifisering var ofte vanskelig, men ble gjort etter best mulig skjønn.

Bilde 12 og 13: Fjærevardåsen. Foto: Metteline Dydland Larsen.

2.6 Jordstøyp

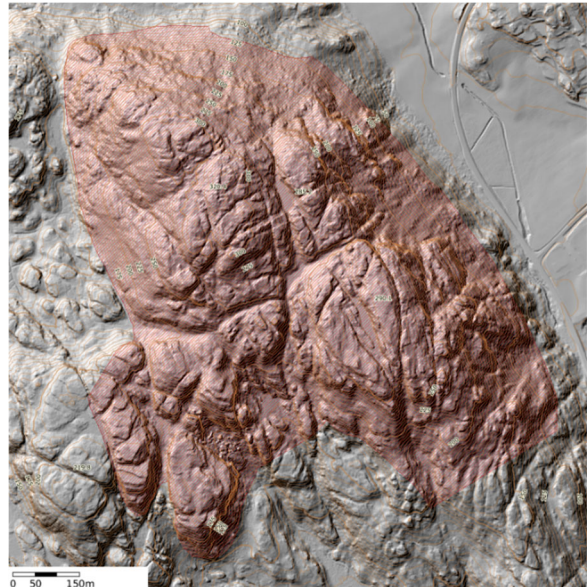
Kommune: Larvik

Nettoareal: 844 daa

Verneområde ID: VV00001966

Verneform: Naturresevat

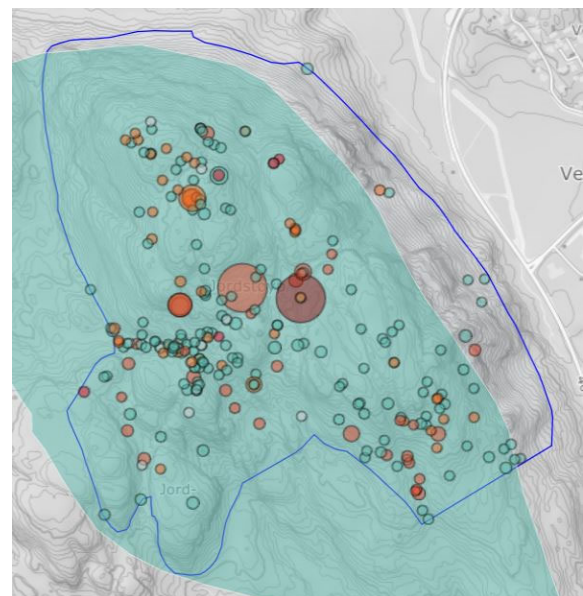
Kartleggere: Metteline Dydland Larsen, Jørn-Frode Nordbakken

2.6.1 Generelle faglige vurderinger

Reservatet preges av en massiv kulle som er gjennomskåret av flere kløfter. Terrenget har en rekke bratte skrenter og stup, ofte med kampesteiner i nedkant. Det finnes eldre skog i toppområdene og i de bratte sidene. Her forekommer noen trær av relativt store dimensjoner. Bortsett fra i de skrinne furuskogene er det bra med både stående og liggende død ved.

Ulike typer furuskog, mest lyngskog, preger de skrinne delene av toppområdene, mens mer grandominert bærlyngskog vokser i noe mer beskytta områder. Både i toppområdene og i kollesidene finnes større arealer med løvtredominert lågurtskog. Kalklågurtskog med lønn og lind, som stedvis finnes i de nordligere toppområdene, preger oftere kløfter og skar, samt nedre deler av selve Jordstøyp. Sumpskog (bl.a. svartorsumpskog) finnes i enkelte forsenkninger i toppområdet.

Tidligere undersøkelser (Haugset & Whist 1997) har påvist flere rødlista arter av sopp og lav, hvorav mange er knyttet til de gamle eikene. Registreringer for området finnes i Artsdatabankens Artskart.

2.6.2 Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger

De mest utnyttede partiene er i nedkant av kollen og i enkelte smådaler, hvor skogen fremdeles er i god vekst og død ved i hovedsak mangler. Gamle hesteveier og stubber forekommer i store deler av området.

2.6.3 Praktiske utfordringer

Forekomst av bratte skrenter, stup, kløfter, kampesteiner og rasmark kombinert med relativt store høydeforskjeller (hoh. fra ca 75-300 m), gjør det krevende å bevege seg rundt i deler av området.

2.6.4 Usikkerhet og alternative valg

Variasjon i kalk- og næringsinnhold over korte avstander gjør det vanskelig å lage figurer i NINapp som kun inkluderer en naturtype, mange polygoner inneholder derfor mer enn en naturtype. Typifisering og avgrensing av figurer ikke alltid entydig, men ble gjort etter best mulig skjønn. Vi har særlig brukt forekomst av blåveis og myske som indikatorer for kalklågurtskog.

Bilder 14-16: Jordstøyp. Foto: Jørn-Frode Nordbakken.

2.7 Middagskollen

Kommune: Larvik

Nettoareal: 564 daa

Verneområde ID: VV00001965

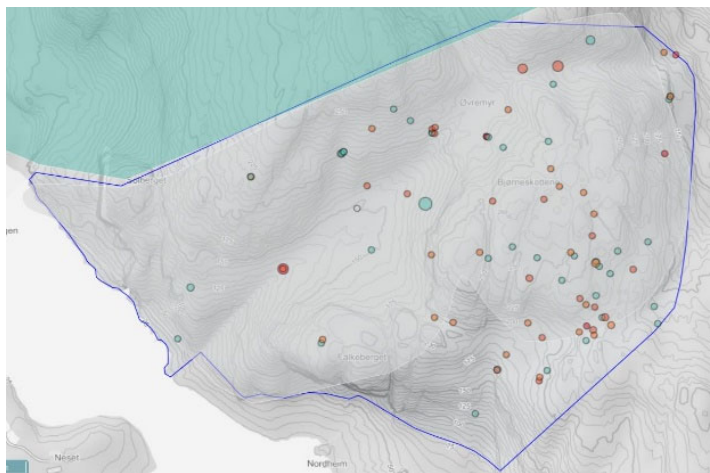
Verneform: naturreservat

Kartleggere: Gunnar Engan, Knut Hessen, Jørn-Frode Nordbakken

2.7.1 Generelle faglige vurderinger

Middagskollen ligger i den nordlige halvdel av et høydedrag som løper fra Kveldsvika i sør til Svartangen i nord. Reservatet har et terreng preget av koller og kløfter, samt skrenter og stup med store steinblokker i nedkant. Partier med eldre skog forekommer i øvre deler, men det er få trær av store dimensjoner. Det er ganske bra med både stående og liggende død ved i området.

I toppområdene finnes nakent berg og furudominert lav- og lyngskog, i tillegg til blåbærdominert bærlyngskog med en del gran.

Lengre ned i terrenget finnes løvdominert lågurt- og kalklågurtskog. Kalklågurtskog vokser ofte i bunnen av kløfter og i skår i terrenget. Fra en svartorsumpskog i de sentrale delene av reservatet drenerer en flombekk via den nordligste av dalkløftene vestover ned mot Farrisvannet. Høystaudeskog og storbregneskog forekommer i mindre partier langs bekken. Edelløvtrær som lønn, alm og lind er vanlig i sør- og vestvendte helninger. Barlind og einer forekommer spredt i området.

Tidligere undersøkelser (Haugset & Whist 1997) har påvist flere rødlista arter av sopp og lav, hvorav mange er knyttet til de gamle eikene. Registreringer for området finnes i Artsdatabankens Artskart.

2.7.2 Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger

Etter tidligere hogst ble det plantet gran i sentrale deler av området.

2.7.3 Praktiske utfordringer i felt

Forekomst av bratte skrenter, stup og kløfter, kombinert med relativt store høydeforskjeller (hoh. fra ca. 22-268 m), gjør det krevende å bevege seg rundt i deler av området.

2.7.4 Usikkerhet og alternative valg

Variasjon i kalk- og næringsinnhold over korte avstander gjør det vanskelig å lage figurer i NINapp som kun inkluderer en naturtype, mange polygoner inneholder derfor mer enn en naturtype. Typifisering og avgrensning av figurer ikke alltid entydig, men ble gjort etter best mulig skjønn. Vi har særlig brukt forekomst av blåveis og myske som indikatorer for kalklågurtskog.

Bilder 17-19: Middagskollen. Foto: Jørn-Frode Nordbakken.

2.8 St.Hansåsen

Kommune: Holmestrand

Nettoareal: 234 daa

Verneområde ID: VV00003444

Verneform: Naturreservat

Kartlegger: Metteline Dydland Larsen

2.8.1 Generelle faglige vurderinger

St.Hansåsen naturreservat består hovedsakelig av fattige og tørre skogstyper på åsryggene, med innslag av myr- og sumpskog og noe rikere furudominert skog mot selve St.Hansåsen. Generelt domineres tresjiktet av gran og furuskog i ulike aldre. I de sørlige (SV, SØ) lisdene finnes det mer løsmasser og et rikere jordsmonn. På det antatt laveste punktet i reservatet, helt sørvest, finnes også et område med kalklågurt med et høyt innslag av edelløvtrær som hassel, ask, alm, spisslønn og lind. Av rødlistede arter ble gubbeskjegg (*Alectoria sarmentosa*, NT), alm (*Ulmus glabra*, VU) og ask (*Fraxinus excelsior*, VU) registrert innenfor reservatet under kartleggingen. Av fremmede arter ble rødhyll (*Sambucus racemosa*, SE) registrert vest i verneområdet, trolig i sammenheng med hogst rett utenfor reservatet. Tidligere har også filtkjuka (*Peltoporus tomentosus*, VU) blitt registrert.

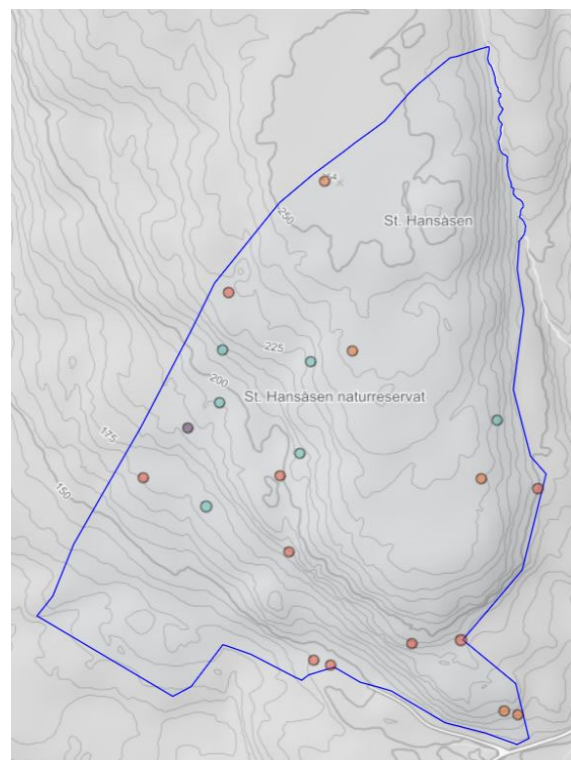
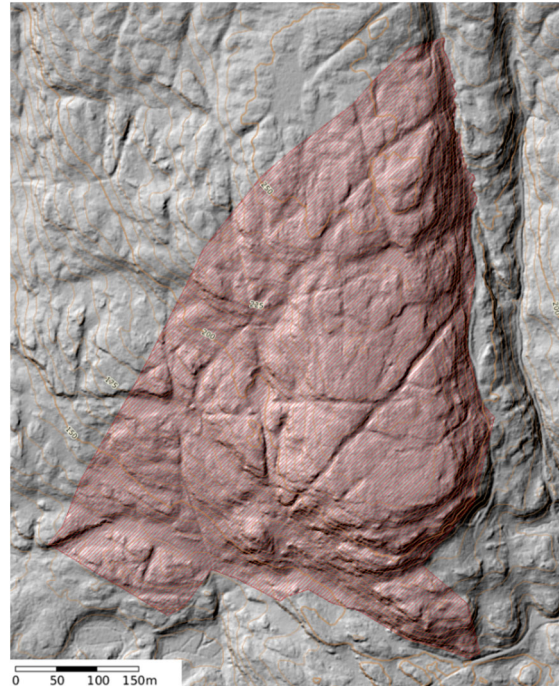
2.8.2 Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger

Det er høy hogstaktivitet i områdene rundt, bla. flatehogd helt opp til grensen til verneområdet i øst. Ved utvidelse av reservatet er det naturlig å inkludere noe skog i nord og vest for St. Hansåsen for å ta vare på det lille av den eldre skogen rundt reservatet som ikke er hogd.

Ettersom verneområdet er lite og aktiviteten rundt er høy bør det ikke tillates mer aktivitet innenfor verneområdet enn det verneforskriften åpner for pr. i dag. Det går en tydelig, noe opparbeidet traktorvei igjennom reservatet i dag mellom hogstområdet i øst og i vest og sør som gjør adgangen til reservatet enkel med større og mindre kjøretøy.

2.8.3 Praktiske utfordringer i felt

For å komme helt fram til reservatet med bil må en kjøre på bomvei.

2.8.4 Usikkerhet og alternative valg

Variasjon i uttørkingsfare og næringsinnhold over korte avstander gjør det vanskelig å lage figurer i som kun inkluderer én naturtype, mange polygoner er derfor sammensatte. Det har særlig blitt brukt større mengder av blåveis og myske som indikatorer på de rike, friske skogsmarktypene, mens markjordbær og liljekonvall har blitt brukt i de tørrere utformingene for å indikere noe mer kalkinnhold.

Bilde 20 og 21: St. Hansåsen. Foto: Metteline Dydland Larsen

2.9 Røysa

Kommune: Larvik

Nettoareal: 386 daa

Verneområde ID: VV00001969

Verneform: Naturreservat

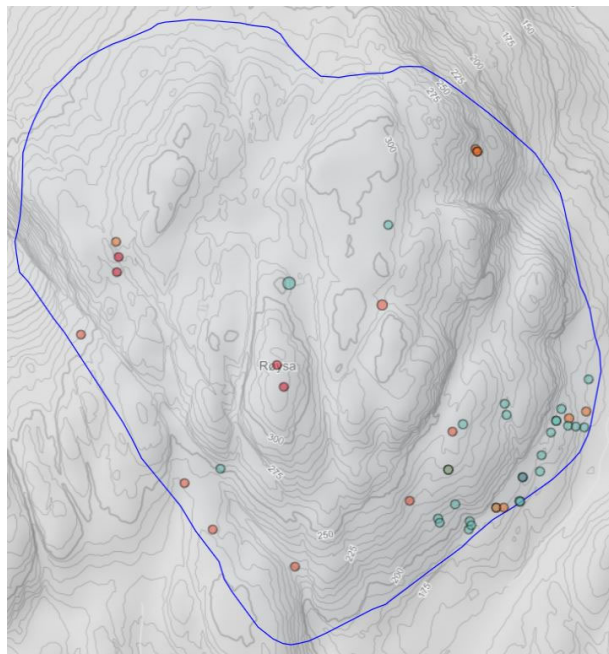
Kartlegger: Metteline Dyland Larsen

2.9.1 Generelle faglige vurderinger

Røysa naturreservat er et lite, men svært innholdsrikt verneområde, hovedsakelig bestående av ulike naturlig foryngede skogmarkstyper. Topografisk er Røysa preget av platåer og bratte skrenter, rasmarker og stup. Toppen av Røysa (ca. 300 moh) karakteriseres av en hovedkoll oppdelt av fuktige kløfter med fattig og svakt intermediær myr- og sump-skogsmark. På de øverste, mest solekspnerte skrinne kollene veksler kalkfattig nakent berg, grunnlendt mark og eldre furudominert lyngskog (T4-C-3). Her finner vi også en del furugadder. I mindre forsengkninger på toppen og på platået under finner vi bærlyngskog og blåbærskog.

Den ytterste delen av reservatet i nord-nordøst domineres av gran, mens alm, lind og hassel dominerer i de mest kalkrike rennene og i forbindelse med rasmarker som f.eks. i kalklågurtskogen lengst øst i verneområdet. I sør og vest er eik det dominerende treslaget, men med innslag av osp spesielt lengst vest-nordvest i området. Spesielt i de sørlige renner, der jordsmonnet er tykkere, finner vi eldre eikeskog med flere store, grove eiker og mye eikelæger. Tidligere undersøkelser i verneområdet (Haugset & Whist 1997) har påvist mange sjeldne arter av sopp og lav, hvorav mange er knyttet til gammel edelløvskog eller granskog med god kontinuitet. Registreringer for området finnes i Artsdatabankens Artskart.

2.9.2 Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger

På en større skala er Røysa plassert midt i en rekke med naturreservater som alle er omgitt av produksjonsskog. Røysa, Middagskollen og Jordstøyp naturreservat kan med fordel slås sammen til ett stort sammenhengende verneområde på sikt om områdene mellom som knytter dem sammen skulle bli tilbudt frivillig vern. Dette vil skape kontinuitet og styrke de nevnte verneområdene.

2.9.3 Praktiske utfordringer i felt

Terrenget i verneområdet er svært vanskelig å bevege seg i og innebærer en god del klatring. En må flere steder gå tilbake samme vei for å komme seg videre. Dette gjør at det tar lang tid å få undersøkt de ulike delene av reservatet og mye mindre kartleggingstid enn ønsket har blitt brukt på artsjakt.

2.9.4 Usikkerhet og alternative valg

Det svært utfordrende terrenget samt hyppige vekslinger i naturtyper har gjort det vanskelig å få oversikt over området. Sammenslåing av polygoner har derfor blitt brukt hyppig. Lågurtskog er vurdert til å forekomme med jevne mellomrom i området og er derfor stedvis inkludert i sammenslåtte polygoner med mindre kalkrike polygoner.

Bilde 22 og 23: Røysa. Foto: Metteline Dydland Larsen.

2.10 Vindfjell

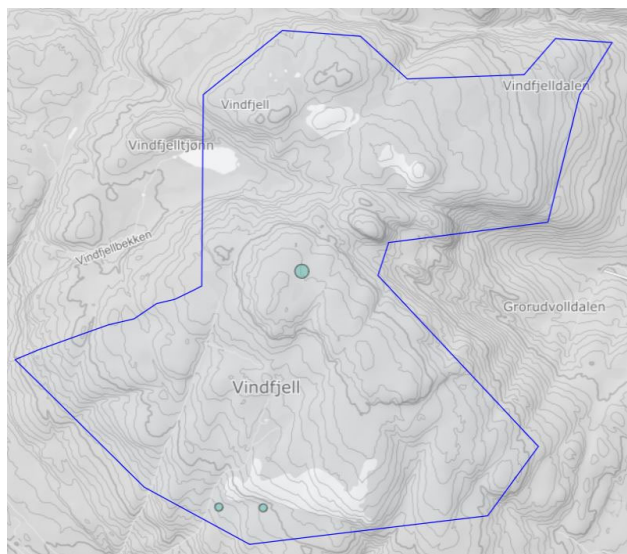
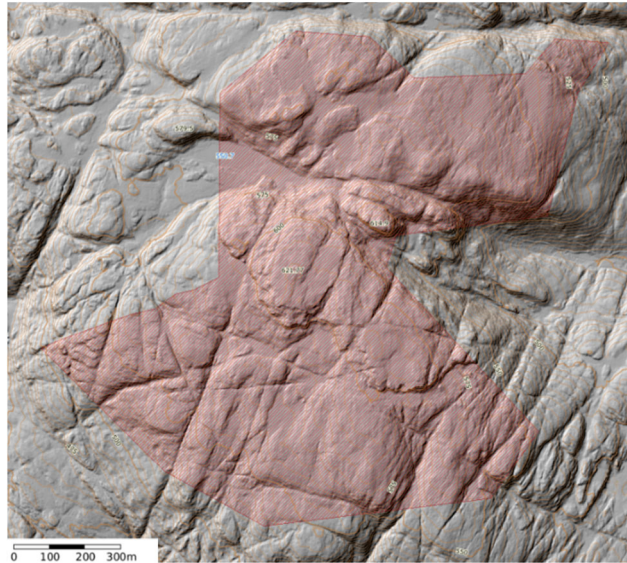
Kommuner: Siljan og Lardal

Nettoareal: 1188 daa

Verneområde ID: VV00002919

Verneform: Naturreservat

Kartleggere: Knut Hessen, Jørn-Frode Nordbakken

2.10.1 Generelle faglige vurderinger

Fastmarksskog dominert av gran og furu preger store deler av reservatet. Partier med eldre skog forekommer spredt, mest i de høyereliggende delene. Det er ganske bra med både stående og liggende død ved i området. Spredt forekommende er furudominert lyngskog, sammen med grandominert bærlyngskog, blåbærskog, og noe sørvendt svak lågurtskog. Det finnes også en del åpen kalkfattig grunnlendt lyngmark med spredte furutrær. På torvmark finnes sumpskoger som er kalkfattige til svakt intermediære, og sumpskoger som er sterkt intermediære og litt kalkrike. Åpen jordvannsmyr forekommer også i området. Myrflatene på noen av disse er vurdert som svært og temmelig kalkfattige, andre som litt kalkfattige og svakt intermediære. Myrkantene er typisk vurdert som svært og temmelig kalkfattige.

Det er tidligere påvist noen sjeldne arter av fugl og sopp i reservatet. Registreringer for området finnes i Artsdatabankens Artskart.

2.10.2 Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger

Ingen spesielle problemstillinger.

2.10.3 Praktiske utfordringer i felt

Ingen spesielle problemstillinger. Området preges av en sentral dalformasjon, omgitt av noen relativt lave kolleformasjoner, hvorfra høyden synker mot ytterkanten av reservatet (hoh. fra ca. 500-622 m). Det er i hovedsak lite krevende å ta seg fram. Mer krevende å gå inn til reservatet, enten det er vestfra via Grorudvollidalen eller sørfra Torneberget fra Prestegårdseter.

2.10.4 Usikkerhet og alternative valg

Ingen spesielle problemstillinger.

Bilde 24 og 25: Vindfjell. Foto: Jørn-Frode Nordbakken.

2.11 Fokserød

Kommune: Sandefjord

Nettoareal: 41 daa

Verneområde ID: VV00000347

Verneform: Naturrestat

Kartlegger: Metteline D. Larsen

2.11.1 Generelle faglige vurderinger

Fokserød naturrestat består hovedsakelig av tett, bøkedominert svak lågurtskog på ra-grunn. Det tette tre- og busksjiktet gjør at felt- og bunnsjiktet skygges ut og forekommer svært begrenset. Det står igjen lite nedbrutte stubber og området inneholder stort sett lite dødved, noe mer i nordvest. I tillegg er bøketrærne stort sett av mindre størrelse, som til sammen peker mot en yngre normalskog. Verneområdet er delt i to av en svært trafikkert vei og framstår som et viktig grøntareal midt i et bolig-, industri- og næringsområde. Den nordligste halvdelene inneholder to hovedstier.

Av rødlistede arter ble kun ask registrert under kartleggingen og ingen er registrert fra før.

2.11.2 Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger

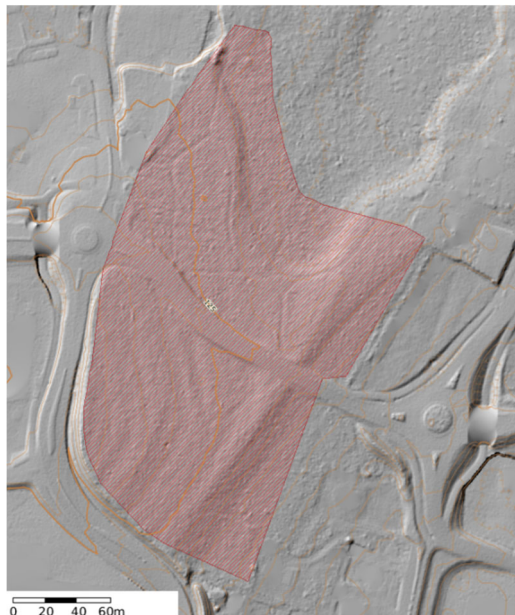
Det ble kun registrert noe rissing i barken på en bjørk i verneområdet av skader.

2.11.3 Praktiske utfordringer i felt

Ingen spesielle utfordringer.

2.11.4 Usikkerhet og alternative valg

Noe usikkerhet er knyttet til kalknivå ettersom at feltsjiktet i bøkeskogen er svært begrenset. Dette har sin årsak i et tett kronesjikt og mye strøfall, og at lyset ikke eller i svært liten grad når igjennom til skogbunnen i sommerhalvåret. Det ble ikke funnet kalkindikatorer i form av sopp under kartleggingen på grunn av kartleggingstidspunktet. Kalknivået er allikevel vurdert til svak lågurt på grunn av manglende tidligere registreringer av kalkkrevende sopp og karplanter, samt fravær av blåveis.

Bilde 26: Fokserød. Foto: Metteline Dydland Larsen.

2.12 Bokemoa

Kommune: Sandefjord

Nettoareal: 143 daa

Verneområde ID: VV00000570

Verneform: Landskapsvernområde

Kartlegger: Metteline Dydland Larsen

2.12.1 Generelle faglige vurderinger

Landskapsvernområdet Bokemoa består i hovedsak av en bøkedomert svak lågurtskog stående på et randmorenebelte. Undervegetasjonen er svært sparsom og domineres av bøkoppslag og hvitveis. I den vestlige delen av verneområdet, opp mot Stokke bygdetun, er et parklignende område i underkant av 3 daa brukt til arrangementer (Festplassen). Her er drift og vedlikehold tillatt jf. vernebestemmelsene og vegetasjonen skjøttes som plen. Stokkeveien (bilvei) deler verneområdet i to hoveddeler. I den vestlige halvdel er skogen godt tilrettelagt for friluftsliv hele året med skiløyper på vinterstid og grusveier når snøen er vekk. Drift av lysløype, luftledninger, eksisterende veier er tillatt jf. vernebestemmelsene. Sikkerhetstiltak er trolig også årsaken til at man finner enkelte lite nedbrutte (relativt ferske) stubber spredt i området. I denne halvdel er mange av bøkene store i størrelse. Flere spesielt grove står i øst hvor en også finner flere, lite nedbrutte, store bøkelæger (vindfall). Den østlige delen er derimot ikke tilrettelagt med turstier og består, i tillegg til bøkeskog, av svartordominert myr- og sumpskogsmark. Her finner en også en god del død ved i alle størrelser. I landskapsvernområdet har de truede artene lundhette (*Mycena pelianthina*, VU) og bøkepærelav (*Pyrenula nitida*, EN) tidligere blitt registrert, i tillegg til en rekke andre rødlistede sopparter. Bøkepærelaven ble registrert som eneste truede art, sett bort i fra ask, under kartleggingen tilknyttet denne rapporten.

2.12.2 Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger

Det ble observert parkslirekne (SE) og hagelupin (SE) rett over parkeringen til Bokemoa under kartleggingen, men ikke innenfor verneområdet. Kjempeslirekne (SE) er tidligere registrert vest i verneområdet.

Det er observert stor slitasje på skogen i området vis-a-vis Stokke skole. Her er også trærne betydelig mindre enn resten av skogen og med synlige skader spesielt på barken. Undervegetasjonen er slitt helt bort.

2.12.3 Praktiske utfordringer i felt

Ingen praktiske utfordringer i felt.

2.12.4 Usikkerhet og alternative valg

Noe usikkerhet er knyttet til kalknivå ettersom at feltsjiktet i bøkeskogen er svært begrenset. Dette har sin årsak i et tett kronesjikt og mye strøfall, og at lyset ikke eller i svært liten grad når igjennom til skogbunnen i sommerhalvåret. Det ble ikke funnet kalkindikatorer i form av sopp under kartleggingen på grunn av kartleggingstidspunktet. Kalknivået er allikevel vurdert til svak lågurt på grunn av manglende tidligere registreringer av kalkkrevende sopp og karplanter, samt fravær av blåveis.

Bilde 27: Bokemoa. Foto: Metteline Dydland Larsen.

2.13 Mellomøya

Kommune: Horten

Nettoareal: 13 daa

Verneområde ID: VV00002470

Verneform: Plantefredningsområde

Kartlegger: Gunnar Engan

2.13.1 Generelle faglige vurderinger

Mellomøya plantefredningsområde er opprettet for å bevare en forekomst av den sterkt trua rødlistearten lodnefiol (EN) og dens livsmiljø. Planten trives i skogkanter og halvåpne edelløvkoger der den får mye lys. Under karleggingen ble den funnet på to steder. En lokalitet var kjent fra før, og en lokalitet var ikke tidligere registrert. Begge steder vokser den i relativt tett kalklågurtskog. På grunn av begrenset tidsbruk i felt (se under) ble det ikke tid til å lete grundig etter den, men den er ifølge Artskart også funnet i et noe mer åpent skogparti. Fordi den er svært kalkkrevende vokser den bare i de kalkrikeste delene av reservatet. Størsteparten av arealet innenfor reservatet er noe mindre kalkrik lågurtskog der den trolig ikke vil trives. Fremmedarten rynkerose (SE) vokser i strandkanten sør i reservatet. Registreringer fra området finnes i Artsdatabankens Artskart.

2.13.2 Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger

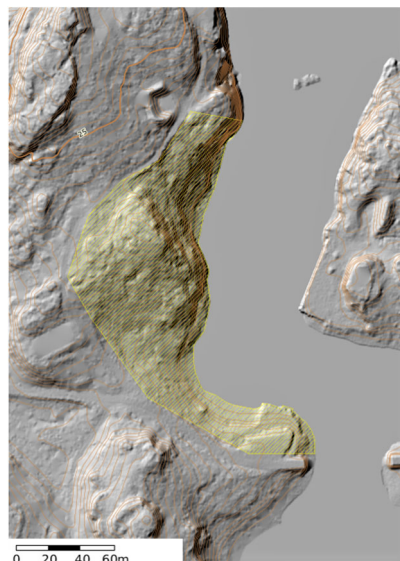
Forsvaret disponerer hele øya, som er inngjerdet og sikret ved porten i vest mot Løvøya. Mellomøya er derfor ikke tilgjengelig for allmenheten. Så lenge området holdes stengt for allmenheten vil slitasje på vegetasjonen være tilnærmet null. Ingen direkte trusler mot lodnefiol ble observert. Den vokser der typisk sammen med de andre «kalkkameratene» blåveis, marianøkleblom og vårmarihand. Skogen der den vokser er noe tett, men lysåpning mot øst gjør at voksestedet ikke er i skygge hele døgnet.

2.13.3 Praktiske utfordringer i felt

Ingen praktiske utfordringer, men feltarbeidet måtte gjøres på en og en halv time, fordi arbeidet måtte gjøres under oppsyn av en person fra Forsvarsbygg.

2.13.4 Usikkerhet og alternative valg

Den rikeste kalklågurtskogen ble funnet to steder i reservatet, nettopp de to stedene der lodnefiol ble observert. Fordi det dessverre ikke ble tatt bilde på den nordligste lokaliteten ble disse lokalitetene slått sammen med noe mindre kalkrik lågurtskog i en sammensatt figur. I det midtre området av denne figuren er skogen relativt åpen. Dette området har delvis tørrbakkepreg, men dette arealet ble vurdert for lite til å figureres som egen figur.

Bilde 28: Lodnefiol, Mellomøya. Foto: Gunnar Engan.

2.14 Vealøs

Kommune: Horten

Nettoareal: landareal 15 daa (sjøareal 100 daa)

Verneområde ID: VV00002835

Verneform: Naturresevat

Kartlegger: Gunnar Engan

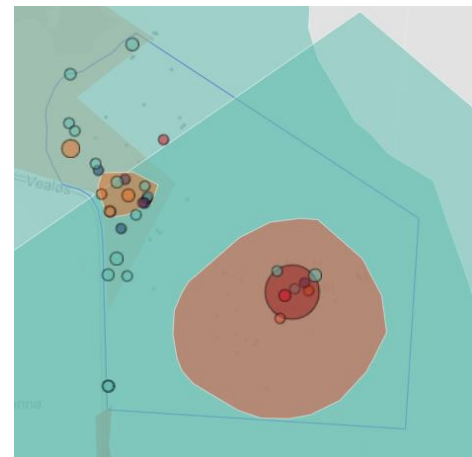

2.14.1 Generelle faglige vurderinger

Verneformålet her er å bevare et tilnærmet urørt strandareal og en liten holme, samt tilgrensende sjøområder, med det naturlig tilknyttede plante- og dyreliv. Fordi Forsvaret disponerer denne øya, uten adgang for allmenheten, er dette optimalt for fuglelivet her.

Det kartlagte landarealet består for en stor del av sanddynemark, i søndre del med åpen lavvokst vegetasjon, men i nord totaldominert av tett takrørskog. Midtre deler, rundt en sirkelformet helikopter-landingsplass, er dominert av tørrbakkepreget skrotemarkvegetasjon.

I driftvollbeltet og ytre deler av takrørskogen vokser stedvis mengder av fremmedarten strandkarse (HI), som har spredt seg raskt de siste tiåra fra første fotfeste ved kanalen i Moss. Her finnes også noe rynkerose (SE). Registreringer fra området finnes i Artsdatabankens Artskart.

2.14.2 Observerte forvaltningsrelevante problemstillinger

Forsvaret disponerer hele øya, som er inngjerdet og bevoktet ved porten i sør mot Karljohansvern. Vealøs er derfor ikke tilgjengelig for allmenheten. Om området åpnes for publikum kan økt ferdsel ha negativ påvirkning på fuglelivet, og føre til mer slitasje på vegetasjonen. Området grenser i sør til de meget flittig brukte friområdene rundt Karljohansvern.

2.14.3 Praktiske utfordringer i felt

Ingen praktiske utfordringer, men feltarbeidet måtte gjøres på i underkant av to timer, fordi arbeidet måtte gjøres under oppsyn av en person fra Forsvarsbygg.

2.14.4 Usikkerhet og alternative valg

Takrørbestanden på tørr sand i nordvestre del av reservatet ble bestemt til sanddynemark, grå dyne. En veldig lite typisk utforming av grå dyne, men ingen bedre alternativ ble funnet.

Bilde: 29 og 30: Vealøs. Foto: Gunnar Engan.

Referanser

Bratli H, Halvorsen R, Bryn A, Arnesen G, Bendiksen E, Jordal JB, Svalheim EJ, Vandvik V, Velle LG, Øien D-I & Aarrestad PA. 2019. Beskrivelse av kartleggingsenheter i målestokk 1:5000 etter NiN (2.2.0). Utgave 1, kartleggingsveileder nr 4, Artsdatabanken, Trondheim.

Haugset T & Whist CM. 1997. Verneverdig barskog i Vestfold og Vest-Agder, NOA-Rapport 1997-2.

Thronsen S & Theodorsen P. 2020. NiNapp 2020 brukerveiledning (Versjon per 08.05.2020). Miljødirektoratet, veileder M-1383, 67 s.

artskart.artsdatabanken.no (pr 20. jan. 2021).

kilden.nibio.no (terrengmodell, pr 20. jan. 2021).

Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) ble opprettet 1. juli 2015 som en fusjon av Bioforsk, Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) og Norsk institutt for skog og landskap.

Bioøkonomi baserer seg på utnyttelse og forvaltning av biologiske ressurser fra jord og hav, fremfor en fossil økonomi som er basert på kull, olje og gass. NIBIO skal være nasjonalt ledende for utvikling av kunnskap om bioøkonomi.

Gjennom forskning og kunnskapsproduksjon skal instituttet bidra til matsikkerhet, bærekraftig ressursforvaltning, innovasjon og verdiskaping innenfor verdikjedene for mat, skog og andre biobaserte næringer. Instituttet skal levere forskning, forvaltningsstøtte og kunnskap til anvendelse i nasjonal beredskap, forvaltning, næringsliv og samfunnet for øvrig.

NIBIO er eid av Landbruks- og matdepartementet som et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter og eget styre. Hovedkontoret er på Ås. Instituttet har flere regionale enheter og et avdelingskontor i Oslo.